

ность (или возможность) в детальном анализе затрат предприятия в части вклада каждого подразделения в формирование себестоимости продукта и услуги.

Использование трансфертных цен на базе себестоимости передаваемых товаров и услуг между подразделениями позволяет анализировать структуру себестоимости конечного продукта по вкладу каждого подразделения в его формирование. Данный метод определения трансфертных цен применим для больших предприятий. Он позволяет руководству анализировать эффективность деятельности каждого подразделения так, как если бы оно было самостоятельным предприятием, и принимать соответственно решения о его сохранении или реорганизации в организационной структуре предприятия, или его упразднении и потреблении услуг корпоративных компаний [4].

Формирование трансфертных цен на базе рыночной стоимости передаваемых товаров и услуг между подразделениями позволяет оценить эффективность каждого подразделения так, как если бы оно было отдельным юридическим лицом, а также определить, какое подразделение дотируется другими подразделениями предприятия. Этот метод позволяет руководству предприятия проводить учетную политику при отсутствии норм расхода прямых материалов и труда в подразделениях. Он применим для предприятий с единичным и мелкосерийным производством, а также большими ассортиментом и номенклатурой производимой продукции.

Таким образом, использование трансфертных цен для учета движения товаров и услуг между подразделениями внутри одного предприятия позволяет достоверно определить эффективность деятельности подразделений и тем самым служит инструментом как оценки результатов работы последних, так и принятия ориентированных на конечные результаты решений по планированию предприятия в целом и его подразделений.

Литература: 1. Accounting Standards Board, Financial Standard No. 1, Cash Flow Statements, Accountancy Nov., 1991. — 132 p. 2. Закон України "Про підприємства в Україні" від 27.03.91 р. №888-ХІІ // Відомості Верховної Ради. — 1991. — №24. — С. 273. 3. Закон України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22.05.97 р. №283/97-ВР // Відомості Верховної Ради. — 1997. — №27. — С. 181. 4. http://devbusiness.ru/development/strategy/outsourcing_alt.htm

УДК 364.12

Грузд М. В.

ШЛЯХИ СТИМУЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В УКРАЇНІ

The author defines the role of the government in stimulating strategical investment at the present-day stage of economic development in Ukraine. New tactics of attracting investments to the economy of the country is suggested. The author presents the complex of measures for solving the problems of investment activity. Structural and logical scheme of transition to economic growth is given in the article.

Інвестиції є найважливішим чинником економічного зростання, а інвестиційна політика держави — центральною ланкою всього комплексу заходів, спрямованих на забезпечення цього зростання. Тому стимулювання інвестицій і управління інвестиційною активністю при переході до ринкової системи мають першочергове значення для розвитку економіки та виробництва.

В економічній науці проблемам інвестування приділяється значна увага. Теоретичні проблеми стратегічного інвестування висвітлені в наукових працях відомих вчених України та закордонних економістів: І. А. Бланка, М. М. Герасимчука, Б. В. Губського, С. А. Давимука, А. А. Пересади, П. С. Рогожина, Г. Александера, Дж. Бейлі, М. Джонка, П. Роса, У. Шарпа та ін.

Однак більшість робіт з цього питання орієнтовані на аналіз інвестиційних процесів та ефективне здійснення інвестування. Значно менше уваги приділено проблемам, які виникають при управлінні інвестиційними процесами в умовах економічної нестабільності, зокрема, знаходженню шляхів стимулювання стратегічного інвестування. Недосконаліми також є дослідження тактики залучення інвестицій. Саме розгляду цих проблем присвячено дану статтю.

Мета статті полягає в розробці наукових основ залучення інвестицій до економіки країни, що сприяє підвищенню інвестиційної активності та привабливості України для капіталовкладень, методологічних основ системного управління інвестиційними процесами і на цій основі виявлення можливостей виходу з рецесії і переходу до інноваційного розвитку та підвищення рівня економіки.

В економіці, що перебудовується і розвивається, можна виділити наступні групи інвестиційних

пріоритетів: 1) фінансові, які обіцяють швидку окупність і накопичення ресурсів для подальших інвестицій; 2) інфраструктурні, що необхідні для розвитку інших галузей і виробництва; 3) інноваційні, які створюють нові галузі та ринки, що, в свою чергу, змінюють структуру економіки; 4) соціально-інфраструктурні, які впливають на рівень добробуту населення та мобільність трудових ресурсів.

Завдання держави в стимулюванні стратегічного інвестування визначаються такими основними положеннями: створенням загального правового поля; активним формуванням напрямків інвестицій і структурної економіки власними коштами, а також цільовими пільгами для інвестицій в пріоритетні об'єкти; наданням податкових та митних пільг великим стратегічним інвесторам, що вкладають капітал в пріоритетні об'єкти, які мають принципове значення для прогресивного розвитку економіки.

Для забезпечення припинення рецесії економіки потрібні додаткові кошти у сфері виробництва, джерелом яких можуть стати вітчизняні та іноземні не тільки інвестиції в основний капітал, але й в обігові кошти. Перехід до стабільного розвитку проходить декілька етапів і є своєрідною тактикою залучення інвестицій.

На першому етапі, передусім, постає завдання стимулювання загального пожвавлення економіки та підвищення на цій основі її інвестиційної привабливості. Для цього необхідно залучити деяку кількість грошей, навіть не розраховуючи спочатку на великі стратегічні інвестиції. Також потрібно збільшити рівень монетизації економіки за рахунок кредитування обігових коштів, передусім в реальному секторі. При цьому повинні стимулюватися і стратегічні інвестиції, але під контролем цільового і ефективного використання коштів.

Інвестиційна привабливість об'єктів господарювання створює приплив капіталу незалежно від його національної належності. Але оскільки вітчизняний капітал більш доступний і краще орієнтується в ситуації, йому потрібно менше спеціальних законодавчих умов, він може залучатися в прибутковій сфері навіть раніше від іноземного.

Вагомим завданням першого етапу є правове регулювання відтоку грошових коштів з країни. Вирішення даного завдання вимагає комплексного підходу і ретельних розробок. Напрямок цієї роботи є: регулювання імпорту, насамперед споживчого, та зовнішньоторговельних товарообмінних операцій; обмеження давальницьких схем обробки продукції; стимулювання реінвестицій капіталу; підвищення відсоткових ставок на валютні кредити, що обслуговують імпортні операції; встановлення

контролю за рухом капіталу в офшорні зони з можливим тимчасовим обмеженням; залучення вивезеного, а також тіньового вітчизняного капіталу. Для вирішення цього завдання потрібно закріпити визнання факту зміни суспільного ладу, припинити фіскальні перевірки майна, дотримуватися банківської таємниці.

На другому етапі, коли економіка почне набирати оберти, а інвестування — ставати привабливим, необхідно створити загальні умови стратегічного інвестування і контролю за дотриманням національних інтересів.

Значну роль у пожвавленні й піднесенні економіки традиційно виконують зовнішні позики. Вони працюють на розвиток виробництва: трансформуються в інвестиційні кредити або безпосередньо мають характер інвестиційних кредитних ліній. Для України необхідним є дотримання контролю за цільовим використанням позикових коштів і підвищення ефективності управління проектами, що фінансуються за їх рахунок. Використання коштів зовнішніх позик повинно бути суворо підпорядковано структурній політиці держави. Вирішальним фактором піднесення повинна бути мобілізація національних заощаджень у національні інвестиції. Іноземні інвестиції залучають у діючу економіку для прискорення розвитку.

Тактика залучення інвестицій є складовою механізму стимулювання пожвавлення і піднесення економіки, який, у свою чергу, є складовою економічного механізму. Структурно-логічна схема процесу переходу до зростання економіки зображена на рисунку у вигляді взаємозв'язку бюджетної (Б), зовнішньоекономічної (ЗЕ), кредитно-грошової (Г), інвестиційної (І), соціальної (Соц.), структурної (Стр.), правової (П) та фінансової політики [1].

Механізм процесу переходу до зростання рівня економіки повинен базуватись на кредитній та експортній експансії, ослабленні податкового тиску, підтримці пріоритетних об'єктів.

Результат проведеного дослідження полягає в тому, що економічна ідеологія та політика у сфері інвестицій в Україні не повинна будуватися на очікуванні іноземних інвестицій, які, як передбачається, повинні створити імпульси для припливу рецесії і переходу до зростання. Не припинення рецесії залежить від припливу інвестицій, а навпаки, економічне пожвавлення, зростання прибутковості виробництва і поява активних точок зростання на інвестиційній основі. Тому вихід економіки з рецесії повинен статися, в основному, за рахунок внутрішніх ресурсів та зусиль і вимагає режиму, що відрізняється від звичайної конкурентної економіки [2].

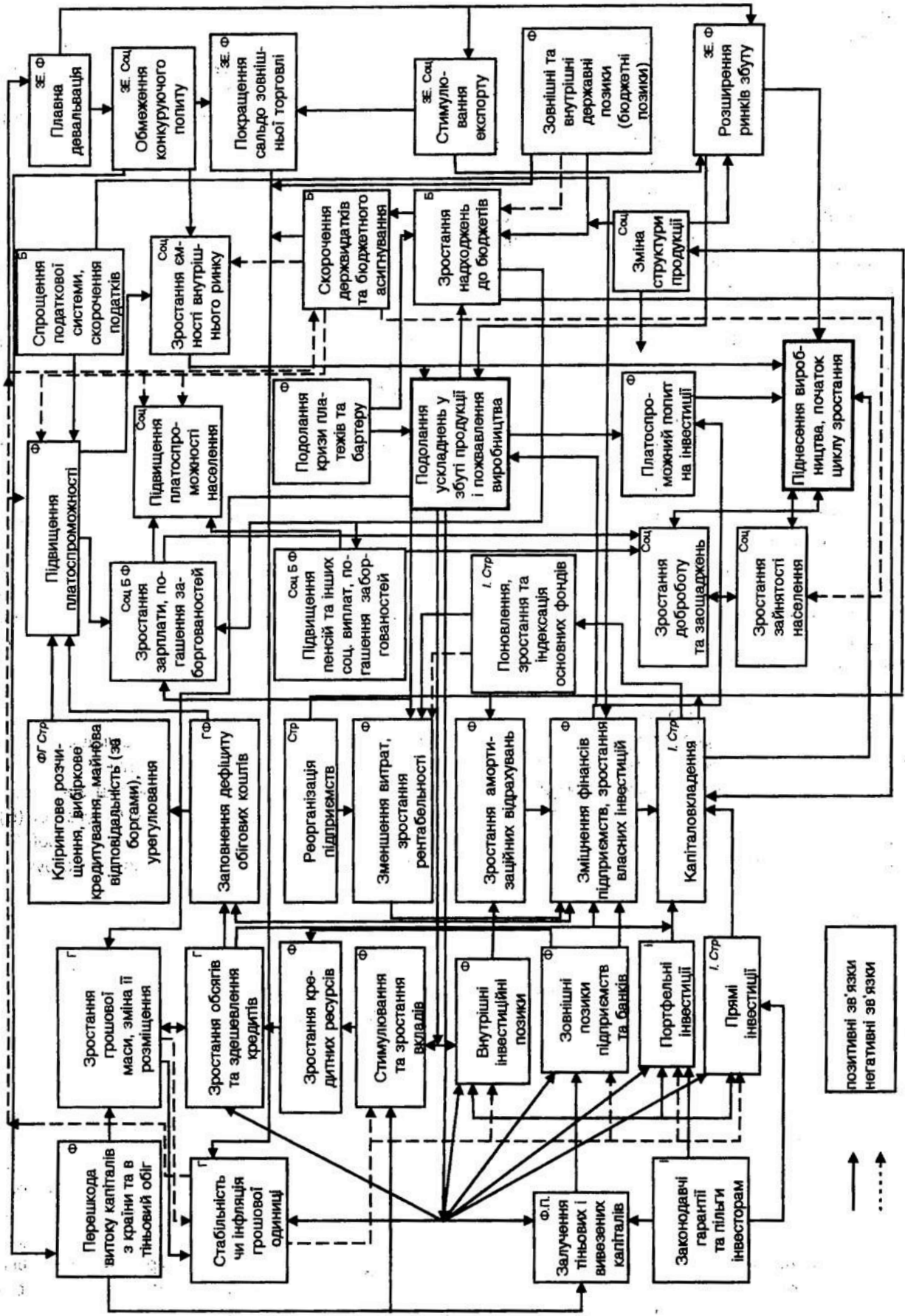

Рис. Структурно-логічна схема формування процесу переходу до підвищення рівня економіки

Комплекс заходів щодо вирішення проблем інвестиційної активності під час виходу із рецесії наведено у таблиці.

Таблиця

Заходи щодо вирішення проблем інвестиційної активності

Основні проблеми, що перешкоджають інвестиціям	Блоки причин, що породжують проблеми	Заходи щодо вирішення проблем
Неможливість ефективного вкладення у зв'язку із загальною депресією і малою емісією внутрішнього ринку	Депресія, низька і негативна рентабельність підприємств, дефіцитна економічна політика	Політика, що стимулює пожвавлення і піднесення економіки: підвищення рівня монетизації й кредитування, стримування імпорту і відтоку капіталу, спрощення та зниження податків, підтримка точок зростання, сприяння зростання прибутків населення та підприємств
Відтік капіталу в тінову економіку і за кордон	Низька і негативна рентабельність реальної економіки, високі витрати, слабкість і ненадійність банківської системи	Виведення прибутку з-під прямого оподаткування, довгострокові заходи щодо легалізації тінювих капіталів, упорядкування контролю розрахунків, підготовка програми уряду, яка б користувалася довірою населення
Нестабільність, негарантованість правових умов	Нечітке уявлення законодавцями мети та наслідків законопроектів	Під час створення законів і наказів необхідно консультуватися з практиками, прогнозувати наслідки рішень
Рівень податків на підприємствах	Макроекономічна політика	Реформа податкової системи з метою спрощення і зменшення податків з підприємств
Недостатня маневреність капіталу	Макроекономічна політика, рівень ринкового розвитку	Підвищення рівня кредитування, політика, що стимулює пожвавлення і піднесення економіки, розвиток інфраструктури фондового ринку, стимулювання фондових операцій, розвиток системи страхування фінансової безпеки
Організаційна неефективність підприємств	Застаріла структура і кадри	Приватизація, реструктуризація, включення в транснаціональні об'єднання, підготовка менеджерів
Суперечність і недостатня скоординованість дій	Управління на всіх рівнях	Розробка і використання моделей комп'ютерної технології, обґрунтування рішень і оперативного управління

Отже, можна зробити висновок, що для активізації інвестицій необхідно поживити економічну кон'юнктуру, чого можна досягти за рахунок: внутрішніх резервів та відносно невеликих іноземних кредитів і інвестицій; ліквідації бюджетної заборгованості та вирішення проблем неплатежів, погашення заборгованості із зарплати та соціальних виплат; розширення кредитування реального сектору, передусім конкурентоспроможних підприємств; спрощення й зниження податків, зокрема, ліквідації податку на додану вартість, і прямого оподаткування прибутку, зменшення відрахувань, пропорційних фонду оплати праці, з компенсуючим збільшенням податку на майно, вилучення податку на споживання з торгівлі; дестимулювання імпорту тарифного, а також валютного регулювання; стимулювання експорту, фінансово-кредитної та зовнішньої підтримки пріоритетів, передусім інноваційних. Отже, потрібна політика експансії, насамперед, на внутрішньому ринку.

Література: 1. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом. — К.: Лібра, 2002. — 472 с. 2. Махмудов А. Г. Инвестиционная политика и управление. — Донецк: Донбасс, 2000. — 592 с. 3. Балацкий О. Ф., Тепляченко А. М. Управление инвестициями. — Сумы: Издательство СГУ, 2000. — 124 с.

Стаття надійшла до редакції
7.04.2003 р.

УДК 368.5

Нечипорук Л. В.

**ПРОБЛЕМЫ
СТРАХОВАНИЯ УРОЖАЯ
СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ
КУЛЬТУР В УКРАИНЕ**

The peculiarities of crop insurance are analysed. The main problems and prospects for development of crop insurance market in Ukraine are revealed.

Аграрный сектор, составляющий основу продовольственной безопасности страны, не демонстрирует успехов в реализации меха-